

PREZES
URZĄDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W POZNANIU

61-851 Poznań, ul. Zielona 8
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax. (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 17.04.2003 r.

RPZ – 500-W/3/03/JK

DECYZJA Nr RPZ - 4/2003

Na podstawie art. 85 ust.1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie interesów konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 122 z 2000 r. poz. 1319 z późn. zm.), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, **odmawia się wszczęcia postępowania antymonopolowego**, na wniosek Józefa Druszcza - współnika spółki cywilnej - Firma Produkcyjno - Handlowa w sprawie nadużywania przez Energetykę Kaliską S.A. w Kaliszu pozycji dominującej na lokalnym rynku dystrybucji energii elektrycznej, poprzez narzucanie uciążliwych warunków umowy o przyłączenie do sieci.

Uzasadnienie

W dniu 23.01.2003 r. do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu (za pośrednictwem Departamentu Przemysłu i Infrastruktury UOKiK w Warszawie) wpłynął wniosek pana Józefa Druszcza, prowadzącego działalność gospodarczą jako współnik spółki cywilnej Firma Produkcyjno – Handlowa DRUSZCZ (zwanego dalej Firmą DRUSZCZ) skierowany przeciwko Energetyce Kaliskiej S.A. Firma DRUSZCZ wskazała we wniosku, iż Energetyka Kaliska S.A. wzywa do natychmiastowego zawarcia umowy o dostarczanie energii elektrycznej oraz próbuje nałożyć karę w wysokości 1.878,04 zł za nie podpisanie umowy w kwietniu 2002 r. Wnioskodawca zaznaczył, iż na wybudowanym jeszcze w 2000 r. roku przyłączy nie zostały zamontowane żadne urządzenia pomiarowe, sam zaś nie ma w chwili obecnej potrzeby korzystania z tego przyłącza.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 85 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, odmówić wszczęcia postępowania antymonopolowego, jeżeli w sposób oczywisty z zawartych we wniosku oraz posiadanych przez Prezesa Urzędu informacji wynika, że nie naruszono zakazu określonego w art. 5, w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 i 7, lub zakazu określonego w art. 8 (ust. 1). Przed wydaniem postanowienia o wszczęciu lub decyzji o odmowie wszczęcia postępowania antymonopolowego Prezes

Urzędu może przeprowadzić postępowanie wyjaśniające, o którym mowa w art. 43, mające na celu uzyskanie dodatkowych informacji niezbędnych do rozstrzygnięcia o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania antymonopolowego (ust. 2).

W związku z tym, że wniosek Zarządcy nie zawierał wszystkich istotnych informacji niezbędnych do oceny zasadności wszczęcia postępowania antymonopolowego, Urząd postanowił wszcząć postępowanie wyjaśniające.

W toku tego postępowania ustalono, iż po nabyciu w 1999 r. dwóch nieruchomości po byłym GS w Wójcinie Firma DRUSZCZ zawarła dwie umowy o przyłączenie do sieci, tj. umowę nr 178/2000 dla obiektu produkcyjnego oraz nr 179/2000 dla budynku biurowo – mieszkalnego. Obydwa przyłącza były wykonywane równocześnie, jednak Firma DRUSZCZ zdecydowała się zawrzeć umowę sprzedaży energii elektrycznej tylko do obiektu produkcyjnego.

Zgodnie z § 8 pkt 3 umowy nr 179/2000, do obowiązków Odbiorcy należało m.in. wykonanie instalacji odbiorczej do granicy własności stron. Na wypadek zwłoki w wykonaniu tego zobowiązania Odbiorcy, w § 15 pkt 3 tej umowy, zastrzeżono karę umowną w wysokości 0,1 % opłaty za przyłączenie za każdy dzień. Natomiast w § 9 strony przewidywały, iż zawarcie umowy sprzedaży energii elektrycznej lub świadczenia usług przesyłowych nastąpi w terminie 7 dni po dokonaniu odbioru technicznego, lecz nie później niż do dnia przyłączenia urządzeń Odbiorcy do sieci Dostawcy.

Odbioru technicznego przyłącza do obiektu biurowo – mieszkalnego dokonano w dniu 13.06.2000 r., zaś w piśmie z dnia 15.09.2000 r. Energetyka Kaliska S.A. przypomniała o zapłacie końcowej kwoty opłaty za przyłączenie i zawarciu umowy sprzedaży zaznaczając, iż nie przygotowanie instalacji odbiorczej do 30.09.2000 r. i nie uiszczenie w tym samym terminie opłaty spowoduje naliczenie odsetek, zgodnie z § 15 pkt 1 i 3 umowy.

Ponowne wezwanie do zawarcia umowy Energetyka Kaliska S.A. wystosowała dopiero w piśmie z dnia 28.11.2002 r. Pismo to zawiera ponadto informację o obciążeniu Firmy DRUSZCZ karą umowną w wysokości 1.878,04 zł z zagrożeniem dalszej kary w wysokości 0,1 % za każdy dzień zwłoki w zawarciu umowy sprzedaży energii elektrycznej.

W świetle art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jej celem jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych i ochrona interesów konsumentów. Ma ona zatem charakter publiczno – prawny i znajduje zastosowanie tylko wówczas, gdy zagrożony lub naruszony zostaje interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. W odniesieniu do przedsiębiorców ustawa chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym, a nie indywidualnym czy nawet grupowym w rozumieniu sumy indywidualnych interesów konsumentów.

Działaniami antykonkurencyjnymi, bądź antykonsumenckimi są więc jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku. Nie dotyczą sytuacji pojedynczego przedsiębiorcy czy konsumenta, lecz zaburzeń na rynku, w rozumieniu negatywnych zjawisk charakteryzujących jego funkcjonowanie. Ingerencja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzasadniona byłaby tylko wówczas, gdyby służyła ochronie tak pojętej konkurencji lub interesów konsumentów. Celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie jest więc ochrona prywatno-prawnego interesu przedsiębiorcy bądź konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 maja 2001 roku sygn. akt I CKN 1217/98).

Biorąc pod uwagę powyższy wywód należało rozstrzygnąć, czy spór pomiędzy Firmą DRUSZCZ a Energetyką Kaliską S.A. o zasadność obciążenia karą umowną z tytułu niewykonania umowy o przyłączenie ma charakter indywidualny, czy też dotyczy jednego tylko z przejawów niezgodnego z prawem działania przedsiębiorstwa energetycznego, w związku z czym Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów posiadałby kompetencje do wszczęcia postępowania antymonopolowego.

Zdaniem Urzędu, z tą drugą sytuacją mielibyśmy do czynienia wówczas, gdyby uznać, iż, co do zasady, zastrzeżenie w umowach o przyłączenie kary umownej jest równoznaczne z narzucaniem uciążliwych warunków umów, przynoszących Energetyce Kaliskiej S.A. nieuzasadnione korzyści, względnie zarzut taki można postawić z uwagi na wygórowaną wysokość stosowanych wobec podmiotów przyłączanych kar (zarzut naruszenia art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy). Analizując jednak stan faktyczny i prawny sprawy, żadnego z tych wniosków wprowadzić nie można.

Zastrzeżenie kary umownej jest postanowieniem powszechnie stosowanym w praktyce obrotu gospodarczego jako gwarancja (zabezpieczenie) należytego wykonania umowy przez strony. Nie ma jakichkolwiek powodów, aby umowę o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej traktować w sposób szczególny i zakazywać przedsiębiorstwu energetycznemu wprowadzania tego typu postanowień, zwłaszcza, iż zobowiązania wynikające z umowy o przyłączenie nie mają charakteru jednostronnego. Już bowiem z § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 25.09.2000 r. w *sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznej, pokrywania kosztów przyłączenia, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców* (Dz. U. Nr 85 z 2000 r., poz. 957), który określa podstawową treść umowy o przyłączenie wynika, iż obowiązki podmiotu przyłączanego nie sprowadzają się wyłącznie do uiszczenia opłaty za przyłączenie. Warto jednocześnie zauważyć, iż § 9 pkt 12 tego rozporządzenia wyraźnie wskazuje, iż umowa o przyłączenie powinna określać odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym za opóźnienie realizacji prac. Najlepszym do tego instrumentem, z uwagi na uproszczenie trybu dochodzenia roszczeń, wydają się być właśnie kary umowne.

Nie sposób również przyjąć, iż kary umowne zawarte w kwestionowanej umowie mają charakter rażąco wygórowany. Za takie, w świetle dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego, można uznać kary równe lub zbliżone do wysokości świadczenia, w związku z którym je przewidziano względnie kary, których wysokości pozostaje w rażącej dysproporcji do szkody, którą ponosi lub może ponieść wierzyciel (por.: wyroki SN z 14.07.1976 r., sygn. akt I CR 221/76, OSNCP 1977, z. 4, poz. 76 i z 20.05.1980 r., sygn. akt I CR 229/80, OSNCP 1980, z. 12, poz. 243). Tymczasem w § 15 pkt 2 i 3 umowy Nr 179/2000 kary umowne zastrzeżono w stosunkowo niskiej, zdaniem Urzędu, a do tego równej dla obu stron wysokości 0,1 % opłaty za przyłączenie za każdy dzień zwłoki, przy czym na rzecz Dostawcy w razie zwłoki w wykonaniu instalacji odbiorczej, zaś na rzecz Odbiorcy w razie zwłoki w wykonaniu przedmiotu umowy przez Dostawcę. Dodać trzeba, iż umowa z Firmą DRUSZCZ nie stanowi wyjątku, gdyż taką samą wysokość kar umownych Energetyka Kaliska S.A. stosuje wobec wszystkich podmiotów przyłączanych do sieci.

Zważywszy zatem, iż stosowanie kar umownych w umowach o przyłączenie do sieci jest co do zasady dopuszczalne, a ich wysokość nie ma charakteru rażąco wygórowanego nie ma podstaw do sformułowania wobec Energetyki Kaliskiej S.A. zarzutu stosowania praktyk ograniczających konkurencję i wszczęcia w tej sprawie postępowania antymonopolowego.

Reasumując, spór, którego dotyczy wniosek Firmy DRUSZCZ jest sporem o charakterze indywidualnym i winien, w ostatecznym rachunku, znaleźć rozwiązanie w przed sądem powszechnym. O ile zatem strony nie dojdą do porozumienia sąd ten zbada, czy w świetle okoliczności towarzyszących zawarciu i wykonywaniu umowy Nr 179/2000 istnieją podstawy do obciążenia Firmy DRUSZCZ karą umowną z tytułu niewykonania instalacji odbiorczej. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie może się w tej kwestii wypowiedzieć gdyż nadal dysponuje niepełnym materiałem dowodowym. Wnioskodawca bowiem nie udzielił odpowiedzi na pisma z 19.02. i 21.03.2003 r.

W tej sytuacji orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Poznaniu.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Poznaniu
Edward Stawicki

Otrzymują:

Pan Józef Druszcz
Firma Produkcyjno – Handlowa
„Druszcz” s.c.
Wójcin, ul. Wrocławska 3
98-432 Łubnice